

РЕФЕРАТИ

УДК 339.7

В. В. Апалькова

*Інститут міжнародних відносин Київського національного університету
імені Тараса Шевченка***ВИЯВЛЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ОСНОВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ
РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ В КРАЇНАХ ЄС**

Стрімкий технологічний розвиток у сфері електроніки та кібернетики зумовив інформатизацію торговельних відносин у суспільстві, що стало основою для виникнення такого поняття, як електронна комерція.

Європейський континент посідає перше місце у світі за обсягами грошових торговельних потоків у Інтернет-просторі, обходячи такі інші частини світу, як Північна Америка та Азія.

Серед основних тенденцій розвитку електронної комерції в ЄС можна виділити: зростання частки транскордонних продажів; підвищення рівня зайнятості населення в цьому секторі, збільшення питомої ваги оплат за допомогою платіжних карток, мобільного і Інтернет-зв'язку, а також зменшення використання банківських переказів та чеків.

Зростання обсягів електронної комерції сприяло розвитку малого і середнього бізнесу та суміжних галузей економіки, таких як ринки кур'єрської доставки товарів та надання різноманітних платіжних сервісів. На відміну від підприємств-торговців - прямих учасників електронної комерції, ринки компаній, що обслуговують електронні замовлення (логістичні компанії та фінансові установи), характеризуються високою концентрацією, а іноді і ознаками монополії чи олігополії в деяких сегментах.

Так, ринок кредитних і дебетових карток ЄС, який обслуговує майже половину всіх платежів он-лайн, представлений практично тільки трьома американськими фінансовими холдингами: Visa, MasterCard та American Express. Така ж ситуація характерна і для європейського ринку кур'єрської доставки за кордон. Тут працюють в основному чотири компанії: DHL, TNT, UPS та FedEx.

Подальшому динамічному розвитку електронної комерції в ЄС, на думку учасників ринку, заважають здебільшого: відмінності у споживчому та податковому законодавстві, ризики шахрайства і неплатежів, логістичні проблеми. Саме на вирішенні цих проблем і планують зосередитися урядові і неурядові структури ЄС уже в найближчий час. Актуальне це питання і для України.

Табл. 5. Бібл. 8.

УДК 338.45.01

А. О. Блинов, О. С. Рудакова

*ФГОБУ ВПО «Финансовый университет при Правительстве РФ»***ПАТОЛОГИИ ПРИ ПРОВЕДЕНИИ РЕИНЖИНИРИНГА
СОВРЕМЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ**

Инновационная экономика характеризуется максимальной гибкостью и нелинейностью организационных форм производства, включением процессов

получения и обновления знаний во все производственные процессы, многократными, зачастую непредсказуемыми изменениями технологий за короткие промежутки времени. Следует отметить, что без изменения существующих подходов в управлении невозможна технологическая модернизация экономики. Необходимо внедрять инновационные управленческие решения, потому что управленческие инновации гораздо дешевле, чем технологические. Эксперты Еврокомиссии в 2008 году констатировали, что именно управленческие инновации в ближайшие годы будут одним из основных факторов повышения конкурентоспособности на мировом рынке. Грамотное внедрение современных информационных технологий, сопровождаемое реинжинирингом бизнес-процессов, позволяет достичь совершенно новых деловых позиций организации. Реинжиниринг – это системная перестройка (перепроектирование) деловых процессов для достижения радикального, скачкообразного улучшения деятельности организации. Проведение реинжиниринга бизнес-процессов всегда сопровождается внесением изменений как в структуру организации, так и в процессы деятельности. Такие изменения не должны проводиться с потерей качества управления, поэтому предлагаемые изменения обосновываются и согласовываются с руководством организации. Основным критерием изменений является их целесообразность с точки зрения процесса в целом. Основной предпосылкой успешного введения изменений является конструктивность позиции и понимание причины изменений соответствующими руководящими лицами.

Для успеха в проведении реинжиниринга следует сформировать работоспособную, квалифицированную и инициативную команду, способную к восприятию и применению на практике перспективных технологий.

В статье рассмотрены особенности перехода к инновационной модели экономического роста.

Цель исследования: определить причины, приводящие к неудачам при проведении реинжиниринга бизнес-процессов современных организаций и сформулировать требования к команде по реинжинирингу.

Информационную базу исследования составили фундаментальные научные разработки зарубежных, российских ученых и специалистов по проблемам процессного управления, проведения реинжиниринга бизнес-процессов предприятия, системы менеджмента качества, а также стратегического управления на основе системы сбалансированных показателей. Нормативной базой исследования послужили, применительно к рассматриваемой проблеме, законодательные акты и другие нормативно-правовые документы органов государственной власти России, сведения, публикуемые в научных изданиях, в периодической печати, информация предприятий, материалы международных и российских научных конференций по рассматриваемой проблеме.

Методологической базой исследования являются общенаучные методы, включая системный подход и диалектический метод изучения сложных экономических процессов; методы фундаментальных наук (исследование причинно-следственных связей, сравнительно-аналитический, ситуационный); методы исследования систем управления (метод анкетирования, социологический анализ проблем функционирования промышленных предприятий, метод экспертных оценок). Для решения поставленных задач в работе использовались также экономико-статистические методы, методы моделирования экономических

процесов.

Разработаны подходы проведения одного из самых важных этапов реинжиниринга – построение модели организации «как должно быть» и предложена модель команды, осуществляющий процесс реинжиниринга.

Проводя реинжиниринг бизнес-процесов и используя возможности информационных технологий, организация может создать новую структуру, полностью изменить бизнес-процессы для кардинального повышения эффективности своей деятельности, добиться конкурентного преимущества.

Библ. 6.

УДК 339.5.012

О. А. Джусов, А. Д. Прокоф'єва

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

СТРАТЕГІЧНІ АЛЬТЕРНАТИВИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

В умовах глобалізації та динамічності зміни факторів зовнішнього середовища зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) є основним компонентом еволюційного розвитку підприємства. Однак стратегія ЗЕД підприємства потребує специфічного підходу до її планомірного розвитку.

Мета статті полягає в дослідженні стратегічних альтернатив розвитку ЗЕД підприємств та виділення напрямків та чинників підвищення її ефективності.

У ході дослідження застосовувалися методи системного, порівняльного, техніко-економічного аналізу: порівнянь та аналогій, дедуктивний, структурного аналізу показників продажів українських підприємств.

У більшості праць питання стратегії розвитку ЗЕД зводиться до однієї з маркетингових стратегій, які полягають у просуванні товарів за рахунок низьких цін. На практиці, це спричинило антидемпінгові розслідування щодо українських експортерів на європейських ринках.

Визначено труднощі та проблеми для вітчизняних виробників у ході освоєння зарубіжних ринків. Простежено процес розробки стратегії, важливим етапом якої є порівняння поточної та бажаної позицій підприємства з урахуванням впливу різних факторів. Зазначено, що для українських підприємств стратегія повинна полягати не тільки в збільшенні обсягів експорту, а в сприянні створенню довгострокових конкурентних переваг.

Виділено два типи стратегії підприємств, що мають протилежні цілі, та мотиви, що спонукають здійснювати ЗЕД. Підкреслено, що вибір стратегії виходу пов'язаний із роллю та масштабами ЗЕД. У зв'язку з цим наведені статистичні дані стосовно розміру підприємств та їх міжнародною діяльністю. Сформульовано ключові фактори вибору стратегії та розглянуто вдосконалення розвитку стратегії ЗЕД з урахуванням різних аспектів.

У подальших дослідженнях передбачається розробка нових конкретних заходів щодо формування стратегії розвитку ЗЕД українських підприємств на основі конкурентних переваг та з врахуванням конкурентних бар'єрів.

Рис. 3. Бібл. 16.

С. Л. Дудяк

*Львівський національний університет імені Івана Франка***НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ РОЗВИТОК ЛИТВИ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЛИТОВСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА В ІННОВАЦІЙНІЙ СФЕРІ**

Наука, новітні технології, інновації є основою підвищення конкурентоспроможності економіки та визначальною ознакою суспільства знань. Високі технології являють собою важливий ресурс, який має економічну цінність і може дати одній країні політичні та технологічні переваги над іншими. Науково-технологічний розвиток Литви залишається вкрай нерівномірним. З високим рівнем досягнень в одних сферах співіснують проблемні зони технологічного відставання, розміри якого набувають деструктивних масштабів. Ці диспропорції розвитку регулярно фіксуються як вітчизняними статистичними дослідженнями, так і світовими рейтингами конкурентоспроможності та інноваційної готовності.

Метою дослідження є аналіз науково-технологічного розвитку Литви, а також вивчення стану та перспектив розвитку литовсько-українського співробітництва в інноваційній сфері.

Для досягнення поставленої мети було застосовано методи економічного аналізу, зокрема: групування та порівняння (систематизація та узагальнення методів оцінки ефективності інноваційної діяльності і транскордонного співробітництва); математико-статистичні методи (кластерний аналіз Литви і ЄС-27 за рівнем інноваційної активності; SWOT-аналіз Литви); моделювання.

У статті розглянуто стан та перспективи науково-технологічного розвитку Литви. Показано основні конкурентоспроможні сфери інновацій (інформаційні технології, біотехнології, спеціалізовані лазерні технології тощо), проаналізовано основні напрями інноваційної політики і стратегії. Наведено результати SWOT-аналізу інноваційного розвитку Литви. Запропоновано можливі напрями і механізми науково-технологічного співробітництва Литви та України.

Перспективи розвитку науково-технологічного потенціалу Литви та литовсько-українського співробітництва пов'язані, з одного боку, з вирівнюванням або усуненням існуючих диспропорцій, а з іншого – із системним характером дій щодо всього спектра суспільно-економічних відносин, авангардом яких є наукова діяльність і технологічний розвиток. Це свідчить про об'єктивну необхідність подальшого розвитку теоретико-методологічного, статистичного та емпіричного базису дослідження науково-технологічного потенціалу Литви.

У подальших дослідженнях автор передбачає визначити напрями вдосконалення формування ефективної інноваційної інфраструктури, що забезпечить технологічну модернізацію економіки Литви та підвищення її конкурентоспроможності.

Рис. 4. Табл. 1. Бібл. 14.

УДК 330.33.01

В. М. Каменський

*Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара***НАПРЯМИ ЗМІЦНЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ
В КОНТЕКСТІ СТВОРЕННЯ ЦЕНТРУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО
ПАРТНЕРСТВА УКРАЇНИ ТА НІМЕЧЧИНИ**

Одним із ключових завдань держави в ХХІ столітті є ефективна реалізація перспективних напрямів співробітництва в контексті забезпечення енергетичної безпеки. З цього погляду на увагу заслуговує загальновживана на німецькому ринку енергетики форма залучення приватного бізнесу до сфери забезпечення енергетичної безпеки.

Метою дослідження є вивчення ефективності застосування державно-приватних партнерств в енергетичній сфері; аналіз нормативно-правової бази та вивчення механізму формування й функціонування партнерств держави та бізнесу в енергетичній сфері в межах державних науково-технічних програм. Методологічний апарат дослідження складають: діалектичний метод та метод синтезу, ретроспективного аналізу, статистичний метод, а також методи групування та кількісного і якісного порівняння, дедукції та індукції.

В статті розглянуто сучасні інтеграційні та глобалізаційні процеси, супроводжувані загостренням існуючих і появою нових суперечностей в енергетичній сфері. Охарактеризовано основні наслідки збільшення кількості загроз, їх динаміка, масштаби негативних ускладнень та впливу на систему управління паливно-енергетичного комплексу країни. Проаналізовано методи підвищення конкурентоспроможності і взагалі життєздатності національної економіки за рахунок державно-приватних партнерств.

Запропоновано нові механізми стратегічного управління енергетичною безпекою України. Визначено, що найбільш перспективними напрямками зміцнення національної енергобезпеки України є створення державно-приватних партнерств у галузі енергетики для підвищення інвестиційної привабливості, зменшення частки традиційних енергоносіїв у енергоспоживанні країни за рахунок впровадження та розвитку відновлюваних джерел енергії; перехід до інноваційного розвитку вітчизняної енергетики; зменшення енергоємності національної економіки шляхом оновлення та модернізації виробництв.

Подальші дослідження автора передбачають визначення критеріїв формування науково-винахідницьких груп в рамках інтернаціональних проєктів у сфері енергетики.

Рис. 3. Бібл. 4.

УДК 339.5

Н. П. Мешко, Н. Р. Гловацька

**ВПРОВАДЖЕННЯ ТА УПРАВЛІННЯ МОДЕЛЛЮ АУТСОРСИНГУ
ІТ-ПОСЛУГ НА ПІДПРИЄМСТВАХ**

Однією з найуспішніших бізнес-моделей, які забезпечують конкурентні переваги, є аутсорсинг, який може зменшити витрати на непрофільні сфери діяльності підприємства. Наукові та практичні проблеми, пов'язані з управлінням аутсорсингом

послуг для суб'єктів різних економічних рівнів, і шляхи їх вирішення відображені в роботах багатьох вітчизняних та зарубіжних учених, проте комплексний науково-методичний підхід до управління аутсорсингом послуг галузі ІТ в Україні залишається на етапі формування. Значущим напрямом досліджень є розробка та обґрунтування алгоритму впровадження та управління ІТ-аутсорсингом на підприємствах.

Метою дослідження є подальший розвиток теоретичних положень аутсорсингу послуг та розробка алгоритму, рекомендацій щодо впровадження та ефективного управління аутсорсингом ІТ-послуг.

Теоретичною та методологічною основою дослідження є наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених та фахівців з питань планування й організації аутсорсингу послуг. У процесі дослідження застосовано такі методи: теоретичне узагальнення, аналіз, синтез.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у формуванні та обґрунтуванні алгоритму впровадження та управління аутсорсингом на підприємстві; проведенні ранжування ризиків ІТ-аутсорсингу за критеріями характеру наслідків та імовірністю настання; застосуванні спрощеного методу оцінки ефективності впровадження на підготовчому етапі.

Подальших досліджень потребують методи обґрунтування економічної доцільності аутсорсингу; адаптації алгоритму управління для підприємств різних галузей з урахуванням специфіки їх діяльності; створення механізму управління ризиками аутсорсингу на різних етапах життєвого циклу проекту.

Рис. 1. Табл. 5. Бібл. 15.

УДК 330.322: 339.727.22

В. А. Омеляненко

Сумський державний університет

АНАЛІЗ ТЕОРЕТИЧНИХ ОСНОВ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОРТФЕЛЯ ВИСОКИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Метою дослідження є аналіз особливостей використання генетичного алгоритму для підвищення ефективності управління процесами трансферу технологій з урахуванням характеристик високотехнологічної сфери.

Для досягнення зазначеної мети застосовано методологію системного аналізу, методи оптимізації, багатокритеріальні моделі прийняття рішень та експертні методи.

Основною метою аналізу портфеля є класифікація всіх застосовуваних технологій, виділення груп технологій за пріоритетністю та перспективами подальшого використання. Результатом аналізу повинне стати чітке уявлення про те, які з технологій розвивати надалі і на які технології варто виділяти додаткові фінансові, науково-технічні та інші ресурси. Таким чином, аналіз технологічного портфеля організації орієнтований у першу чергу на формування основи її технологічної стратегії.

Кожна з категорій проектів трансферу технологій припускає застосування різних підходів для відбору проектів, процес відбору в рамках всіх категорій будується на застосуванні трьох основних цілей управління портфелем технологій (зв'язок проектів комерціалізації технологій зі стратегією діяльності, баланс портфеля проектів, підвищення цінності портфеля технологій).

В статті обґрунтовано вибір операторів генетичного алгоритму для управління різними складниками портфеля. У процесі формування технологічного портфеля має враховуватися факт включення технології в портфель і у разі мутації необхідно виконувати операції не з окремим бітом хромосоми, а з ділянкою хромосоми, що відповідає за певну характеристику технології. Також пропонуємо враховувати бюджетні обмеження, обмеження за часом завершення проєктів, обмеження залежності технологій одна від одної.

У подальших дослідженнях необхідно забезпечити можливість вивчення різних стратегій вибору індивідів для схрещування та переходу в наступну популяцію, а також адаптацію операторів до вирішення конкретного завдання.

Табл. 1. Бібл. 12.

УДК 338.4:620.9 (477)

І. Ю. Приварникова, Р. О. Шевченко

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

ВИКОРИСТАННЯ БІОДИЗЕЛЯ ЯК ОДИН ІЗ ІННОВАЦІЙНИХ НАПРЯМКІВ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Значна обмеженість та висока вартість паливно-енергетичних ресурсів зумовлює необхідність впровадження заходів щодо ресурсозбереження та забезпечення енергетичної безпеки. Нерозвиненість використання біоресурсів та обмеженість способів їх отримання зумовлює в Україні необхідність більш детального дослідження шляхів виготовлення та використання палива з біомаси.

Метою дослідження є аналіз проблем, пов'язаних з нераціональним використанням ресурсів, розробка рекомендацій щодо підвищення ресурсозбереження та забезпечення енергетичної безпеки України за рахунок виробництва та використання як палива біодизеля.

Для досягнення поставленої мети було застосовано низку методів: абстрактно-логічний, структурно-логічний, графічний та порівняльний.

У роботі відзначено високий рівень енергоємності національного господарства України за значної залежності від зовнішніх постачальників енергії. Виявлено, що саме розвиток відновлюваних джерел енергії має вирішальне значення для підвищення конкурентоспроможності національної економіки, забезпечення енергетичної безпеки України.

Вивчення досвіду країн Європи дозволило зробити висновок про можливість поширення в Україні виробництва й використання рідких видів палива з біомаси, зокрема біодизельного пального. Розглянуто схеми використання біодизеля як виду біопалива для транспортних засобів, поширені в країнах Європи. За французьким варіантом використання біодизеля здійснюється як домішка до звичайного дизельного палива. За німецьким варіантом біодизель використовується у чистому вигляді. Однак через введення податку на виробництво біодизеля та його подорожчання у Німеччині біодизель також почали використовувати як домішку. Наведено огляд варіантів виробництва біодизеля в країнах світу. На прикладах доведено, що виробництво біодизеля більш доцільне з відходів та залишкових продуктів, а не з первинної сировини. Наголошено, що Україна має дуже сприятливі природні умови для розвитку альтернативних видів енергії, зокрема біодизеля.

Для ефективного розвитку виробництва та використання біопалива в Україні запропоновано ряд рекомендацій: розвиток сировинної бази, посилення контролю за використанням та знищенням відходів агропромислового сектора, надання значних пільг виробникам біодизеля, надання технічної та фінансової підтримки будівництву потужних підприємств з виробництва біодизеля, двигунів, адаптованих для роботи на біодизелі; проведення пропагандистської та роз'яснювальної роботи, підвищення зацікавленості. Наукова новизна роботи полягає в пропозиції нового підходу до виробництва біодизеля, не з ріпаку, насадженого спеціально для спалення з метою отримання біопалива, а з різного роду відходів.

Подальшого детального вивчення потребують напрямки вироблення та використання інших видів біопалива, крім біодизеля, вироблених з біомаси, які набули найбільшої ефективності в країнах світу.

Рис. 3. Бібл. 8.

УДК 339.982

О. В. Приз

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

АСИМЕТРИЧНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ В ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Асиметричність інформації, що являє собою нерівність розподілу та/або використання інформаційних ресурсів, суттєво впливає на всі економічні процеси. Особливо це явище показове в умовах поглиблення глобалізаційних процесів, формує радикальні зміни на ринках через скорочення частки виробників якісної продукції та в деяких випадках призводить до фіаско ринку.

Метою дослідження є визначення впливу асиметричності інформації на економічні процеси, дослідження змін, що відбуваються на ринках з неповною інформацією, та визначення причин та наслідків відповідних ринкових трансформацій.

Для досягнення визначеної мети застосовано методи наукового пошуку, логічного підходу, спостереження, порівняння та моделювання, аналізу і синтезу.

На сьогодні переважна більшість товарів, продуктів, робіт, послуг виробляються на невідомі ринки. Відстань між виробниками та споживачами досить значна. Ринкові угоди реалізуються, як правило, між невідомими людьми. Часта змінюваність ділових партнерів, виробників, продавців і споживачів надає сучасним економічним відносинам анонімного, неперсоніфікованого характеру.

Подальші дослідження автора спрямовано на вивчення поведінки суб'єктів господарювання (на державному та приватному рівнях) щодо боротьби з асиметричністю інформації як передумови економічного зростання.

Рис. 2. Табл. 1. Бібл. 8.

О. В. Присвітла

*Дніпродзержинський державний технічний університет***ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНИХ
ВІДНОСИН МІЖ КРАЇНАМИ В УМОВАХ
ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ**

Однією з найголовніших тенденцій розвитку сучасного світового господарства є «феномен транснаціоналізації», у рамках якого суттєва частка національного виробництва, споживання, експорту, імпорту і доходу країни залежить від рішень міжнародних центрів, що знаходяться за межами цієї держави.

Метою дослідження є аналіз науково-теоретичних засад розвитку економічних відносин між країнами в умовах транснаціоналізації світового господарства.

Традиційна модель поведінки ТНК, за якої інноваційні продукти створювалися в основному в країні походження, а потім експортувалися в закордонні філії, поступається місцем більш раціональному територіальному розміщенню дослідницьких робіт з перенесенням частки розробок у країни, де кращі умови для їх проведення або де є дешевші і досить кваліфіковані кадри. Глобальні ТНК проводять дійсно глобальну стратегію: продають свою продукцію в усьому світі; використовують ресурси глобальних ринків; з метою економії розміщують виробництво в багатьох країнах, вступають у союзи з фірмами інших країн, щоб одержати доступ до «джерел їх сили».

Активна виробнича, інвестиційна й торговельна діяльність ТНК у сучасній світовій економіці дає їм можливість виконувати функцію міжнародного регулятора виробництва і розподілу продукції, бути важливим визначальним фактором у позиції тієї чи іншої країни в системі міжнародного поділу праці та світових економічних зв'язків. Однак розвиток економічних відносин в умовах транснаціоналізації світової економіки по-різному впливає на стан національних економік «материнських компаній» та країн, де розміщуються дочірні компанії. З одного боку, транснаціоналізація може мати позитивний вплив на економіку «приймаючих» країн, оскільки прискорює зміни, зокрема технологічні інновації, з іншого – від успіху (або неуспіху) у такій конкурентній боротьбі залежить уже не тільки стан розвитку галузей сучасної економіки, але і збереження мільйонів робочих місць, а отже, — економічне благополуччя соціуму, що прямо пов'язано зі стійкістю всієї системи соціальної стабільності в суспільстві.

Подальші дослідження автора передбачають розробку заходів протистояння негативному тиску ТНК для країн з трансформаційною економікою, до яких належить й Україна, шляхом формування інституціональних основ розвитку великих національних корпорацій та розробки національної стратегії інноваційного розвитку економіки.

Табл. 2. Бібл. 23.

УДК 339.341

Ю. І. Присяжнюк

*Львівський національний університет імені Івана Франка***ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НІМЕЧЧИНИ
У ВИСОКИХ ТЕХНОЛОГІЯХ**

Території країн, в яких зосереджений високотехнологічний бізнес, мають високий потенціал розвитку в соціально-економічному і глобальному контексті. Жорстка конкурентна боротьба у галузі поставок високотехнологічної продукції на зовнішні ринки потребує ретельного аналізу перспективних напрямків міжнародної спеціалізації, зокрема країн Євросоюзу. Питання оцінки експортного потенціалу у сфері високотехнологічних послуг як фактора забезпечення конкурентоспроможності національної економіки залишається маловивченим.

Метою дослідження є аналіз стану та тенденцій розвитку інжинірингу в системі міжнародного науково-технічного обміну; визначення основних форм трансферу технологій; виявлення лідерів на світовому ринку технологій, інжинірингових компаній та університетів з підготовки фахівців з інжинірингу. В ході дослідження застосовувалися методи групування та порівняння, математико-статистичні методи.

Технологічна ефективність німецького машинобудування ґрунтується, з одного боку, на НДДКР підприємств і яскраво вираженому дослідному характері діяльності вищих шкіл і позауніверситетських дослідних центрів в цьому секторі. З іншого боку, персонал машинобудівних підприємств має особливо високий рівень кваліфікації. Порівняння з іншими країнами-членами ОЕСР прояснює першорядну роль машинобудування в науково-дослідних і дослідно-конструкторських роботах в Німеччині.

Малі та середні підприємства, з огляду на їх високу представленість в машинобудівному комплексі, демонструють досить високий рівень інноваційної активності.

Наукові дослідження в галузі машинобудування в німецьких вузах і позауніверситетських дослідних центрах орієнтовані на роботу з відповідними підприємствами. Тим самим забезпечується підвищення рівня зайнятості висококваліфікованих кадрів, у той час як в машинобудуванні в цілому чисельність персоналу за минулі роки була скорочена.

У подальших дослідженнях передбачається деталізація та обґрунтування основних підходів до залучення України в систему міжнародного науково-технічного обміну.

Табл. 2. Бібл. 11.

УДК 338.24

Д. О. Ручасівський

*Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара***СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ ГІРНИЧО-МЕТАЛУРГІЙНОГО
КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ**

Відкритість української економіки формує її суттєву залежність від конкурентоспроможності українських підприємств на світових ринках. Умови зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств гірничо-металургійного комплексу, насамперед металургійної галузі, постійно змінюються, постійно відбуваються зміни в співвідношенні «шанси - ризики», як одна з основних характеристик зовнішнього середовища функціонування підприємства.

Метою дослідження є вивчення стану металургійної галузі, розкриття її проблем у контексті післякризового відновлення вітчизняної економіки.

Методологічну основу дослідження становлять методи стратегічного SWOT-аналізу, порівняння та узагальнення.

Результати стратегічного SWOT-аналізу, проведеного в узагальненому вигляді для українських металургійних підприємств, показують, що кожне окремо взяте металургійне підприємство має свої особливості функціонування, певну специфіку умов свого ринкового становища. Але водночас можна передбачити, що всі підприємства галузі мають дуже багато спільних рис, характерних для їх ринкової ситуації та діяльності в цілому. При цьому макроекономічні глобальні компоненти є багато в чому вирішальні для поточного та перспективного стану цих українських товаровиробників.

Стратегічний аналіз має бути основою для подальшого прийняття (коригування), розгортання відповідних корпоративних стратегій та операційних процесів для їх реалізації на рівні підприємств, галузі та уряду в цілому. На нашу думку, майбутня конкурентоспроможність продукції українського гірничо-металургійного комплексу на світових ринках вирішальною мірою буде залежати від здатності власників і менеджерів цих підприємств контролювати собівартість товарної продукції, знаходити шляхи її мінімізації.

Перспективи подальших досліджень автора полягають у вивченні проблематики стратегічного аналізу як основи для прийняття управлінських рішень, окреслення та оцінки ефективної взаємодії суб'єктів зовнішнього та внутрішнього середовища підприємств національної економіки.

Рис. 1. Табл. 2. Бібл. 5.

УДК 379.85

В. А. Сливенко

*Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара***ВПЛИВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РОЗВИТОК
ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ КРАЇН БАЛТІЇ**

В статті проаналізовано розвиток регіонального туризму в країнах Східної Європи. Мета дослідження - проведення порівняльного аналізу процесів, пов'язаних з розвитком міжнародного туризму в країнах Балтії.

У ході дослідження було застосовано комплекс загальнонаукових методів: аналізу, синтезу, узагальнення, статистичного та порівняльного аналізів.

Надано комплексну характеристику рекреаційних ресурсів. Виявлено вплив процесів світової глобалізації на динаміку росту потоку іноземних туристів та зміни структури туристичного потоку в регіоні. Розглянуто комплекси туристичних ресурсів і їх територіальний розподіл у країнах Балтії, регіональну спеціалізацію в різних сферах міжнародного туризму. Досліджено етапи створення концептуального туристичного іміджу та загального регіонального туристичного бренду країн Балтії. Надано оцінку конкурентоспроможності регіону в цілому та визначено чинники, які сприяють розвитку туристичного ринку країн Балтії. Зазначено, що між країнами регіону організована досить плідна взаємодія в області розбудови туристичної інфраструктури й надання електронних послуг.

Проаналізовано «скандинавську модель» туристичного ринку країн Балтії. З'ясовано, що процеси розвитку туристичних ринків країн Балтії прискорилися після їх вступу до Євросоюзу, однак подальший успішний розвиток туризму в цих країнах залежить від прискорення інтеграції туристичної інфраструктури регіону з сусідніми країнами у сфері прикордонного співробітництва. Зазначено, що хоча зберігаються істотні регіональні відмінності в конкурентних перевагах у різних частинах країн Балтії всі три держави сприймаються як єдиний туристичний регіон в контексті розвитку ринку міжнародного туризму.

У перспективі подальші дослідження автора будуть пов'язані з аналізом проблем у розвитку регіонального туризму в країнах Євросоюзу в умовах кризових явищ.

Табл. 2. Бібл. 11.

УДК 338

Т. А. Смирнова, Ю. М. Голей

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

ВИКОРИСТАННЯ ПРИНЦИПІВ ІННОВАЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ

Сьогодні в Україні корпоративна культура – це сукупність правил, звичаїв і сталої практики у сфері корпоративного управління, яка не отримала нормативного відображення в законодавстві та ґрунтується на загальному культурному рівні суспільства, нормах моралі, ділової практики тощо, обумовлених рівнем економічного розвитку країни та фінансового ринку зокрема.

Розгляд питання формування корпоративної культури в Україні є актуальним тому, що її основні ознаки сьогодні визначені накладенням старої ідеології внутрішньогосподарського управління на штучно привнесені нові механізми взаємодії менеджменту й акціонерів, а також особливостями комерційних відносин корпоративних суб'єктів. Для ефективного функціонування внутрішніх складових організації потрібно формувати корпоративну культуру, яка допомагає «включити» працівника до досягнення стратегічних цілей компанії.

Метою дослідження є вивчення впливу корпоративної культури на ефективність новаторських рішень, що пов'язано насамперед з необхідністю посиленої уваги до духовної культури. Це особливо важливо для вітчизняних

організацій, бо в умовах трансформації економіки і всього суспільства необхідно взяти правильний старт у конкурентній боротьбі.

На основі проведеного стратегічного аналізу можна виділити першочергові заходи щодо розвитку інноваційної корпоративної культури в компанії, серед яких аналіз корпоративної культури провідних IT-компаній, розробка комплексної системи стратегічного управління розвитком корпоративної культури, низка рекомендацій щодо впровадження комплексу заходів з розвитку та зміцнення корпоративного духу.

У подальших дослідженнях автори планують розробити алгоритм впровадження корпоративних культур інноваційного типу у діяльність підприємства.

Бібл. 6.